

Herdruckt

In het hoger onderwijs zullen onze leerlingen er waarschijnlijk niet meer mee te maken krijgen. In hun verdere leven misschien, maar dat is hun eigen keuze. Hopelijk wordt literatuur dan meer dan een doekje voor het bloeden op het zoveelste trouwfeest, waarbij clichérijmpjes en karamellenverzen weerklinken die de priester die dag al twaalf keer hoorde.

Laat ons dus, om priesters, dominees en imams te sparen, onze leerlingen nu al kennis laten maken met de betere literatuur. Maar hoe pakken we dat best aan? Want ik zal zeker niet de enige leraar zijn waarbij leerlingen – zacht uitgedrukt – weinig enthousiast reageren op ‘het schrijverke’ of ‘boem paukeslag’. Toffe verhalen over vermeende homoseksuele relaties en drugsmisbruik kunnen de aandacht wel trekken voor twee minuten, maar al ons enthousiasme en onze riooljournalistiek zorgen er niet voor dat leerlingen zelf aan de slag gaan met literatuur.

Daarom startte ik het project *Herdruckt* op, waarin leerlingen zelf een literair magazine opstarten. Ruimte genoeg dus voor die riooljournalistiek over schrijvers, maar ze moeten deze dan eerst wel zelf verzamelen en verwerken. Weg met de saaie lessen aan het schoolbord. De leerlingen gaan zelf aan de slag. Jouw taak is vooral gericht op het gericht (bij)sturen, waar nodig, en het evalueren van de teksten die de leerlingen insturen. Het project duurt zolang je zelf wil, maar er is toch een minimum van 12 uur nodig om een geheel af te ronden. Het kan ook iets minder als de leerlingen bij andere vakken (zoals bijvoorbeeld bij economie) ook bij het project betrokken worden.

Het project is vrij groot, maar omvat ook meer dan enkel en alleen wat teksten schrijven over overleden schrijvers. *Herdruckt* biedt een basisinzicht in economie en redactiewerk en bereidt de jongeren ook voor op hun latere volwassen leven. Het hele project

is een groot spel, waarin maar een winnaar kan zijn. Heb je parallelklassen? Dan kan je *Herdrukt* ook als competitie tussen de klassen opvatten! Welke klas maakt het beste magazine? Welke aandelen zullen het sterkste stijgen? Wie wordt uiteindelijk het rijkst?

In de eerste fase van het project moeten de leerlingen gebriefd worden over wat er allemaal te gebeuren staat. Er moet een literair magazine over gegeven onderwerpen gemaakt worden. De leerlingen krijgen diezelfde les ook bundels en tijdschriften en kranten, zodat ze vertrouwd raken met zaken waar ze vroeger misschien geen aandacht aan besteed hadden (bijvoorbeeld: de opbouw van een katern, de typische bladspiegel van een tijdschrift en het gebruik van titels en tussentitels). In deze les onderzoeken de leerlingen ook de werking van een redactie. Wat is de taak van een hoofdredacteur? Wat is het verschil tussen een redacteur en een journalist? Wat is freelancewerk? Enz. Deze kennis hebben ze later in het project nodig, omdat ze zelf een van deze rollen op zich zullen nemen.

De volgende les worden kleine groepjes gevormd, die zelf een voorbeeld van een magazine mogen ontwerpen (er is een beperkte eigen inbreng wat inhoud betreft) en worden ook de rollen over alle leerlingen van de klas verdeeld. Wie wordt *art director*? Wie wordt hoofdredacteur? Enz. De leerlingen ontwerpen zelf een voorstel en worden zo optimaal bij elk onderdeel van het proces betrokken. Leerlingen kunnen erg goed van elkaar inschatten wat hun talenten zijn en ze zullen elkaar ook controleren, want ze stemmen zelf op de beste samenstelling van de redactie.

Daarna krijgen de leerlingen een *crashcourse* 'economie' te verwerken via een artikel dat ze moeten lezen én samenvatten. In de tekst wordt besproken wat aandelen zijn en hoe de beurs werkt, een onderdeel van de economie dat in het onderwijs vaak niet aan bod komt (enkel in de economische richtingen wordt hierover lesgegeven). Als je voor een uitgebreid project van *herdrukt* kiest, zijn aandelen een belangrijk onderdeel. Het project omvat namelijk meer dan enkel literatuur. Het is tegelijkertijd ook een kennismaking met de wereld die later op hen wacht. Aandelen zijn daarin natuurlijk niet alomtegenwoordig, maar ze maken wel een deel uit van de financiële werkelijkheid waarin onze leerlingen terecht zullen komen. Ook een loon, de kost van huisvesting en vaste kosten (zoals voedsel, water en elektriciteit) worden later misschien een hoofdzorg voor een leerling, maar ook hierover wordt hij niet altijd voldoende ingelicht. Daarom wordt er in de tekst ook hieraan aandacht besteed.

Met deze economische bagage in het achterhoofd en de inschatting van de capaciteiten van hun klasgenoten wordt niet alleen een samenstelling van de redactie uitgewerkt, maar ook een verdeling van de lonen en de aandelen die het bedrijf rijk is. Wanpraktijken worden uitgesloten, omdat leerlingen op elkaar moeten stemmen in een kleine presentatieronde. De kleine groepjes zullen niet willen riskeren om niet ver-

kozen te worden door zichzelf de beste postjes te geven of door alle aandelen zelf bij te houden.

Na een kleine presentatieronde verkiest de klas de beste groep tot raad van bestuur. Zij zullen de lonen van alle leerlingen bepalen en de postjes verdelen. De net verkozen raad van bestuur krijgt ook meteen een enveloppe toegeschoven met de onderwerpen die zeker in het magazine verwerkt moeten worden. Zij roepen dan een redactievergadering samen, waarin alle onderwerpen verdeeld worden en een algemene planning wordt opgesteld, want net als op echte redacties moet het werk op tijd ingeleverd worden.

De volgende lessen werken de leerlingen aan hun artikels, columns of interviews, gaan de fotografen op pad en wordt alles uiteindelijk in een mooi geheel gegoten. In vorige edities van mijn project werd Marc De Bel via Skype geïnterviewd, gingen de leerlingen in de Antwerpse binnenstad op zoek naar literatuur in het straatbeeld en namen ze *pop polls* over literatuur af in de metro.

Op het einde van elke les moeten de leerlingen een loon ontvangen, zoals overeengekomen op de algemene vergadering. Op het einde van elke week betaalt elke leerling een vast bedrag van zijn loon voor huisvesting en vaste onkosten. Hopelijk is het ontvangen loon hoog genoeg om alle kosten te dekken.

Als de artikels klaar zijn en in een aantrekkelijk boekje gebundeld werden, komt ook het promotieteam in actie. Zij kunnen via *Facebook*, *Twitter*, *Snapchat*, *QR-codes* in de school of stickers leerlingen van andere klassen overtuigen om hun magazine “aan te kopen”. Ik speelde *Herdruk* altijd tegen andere klassen, waardoor er een leuk competitiegevoel ontstond. Leerlingen begonnen zelfs reclame te maken met betere analyse van gedichten, die achteraf ook effectief gelezen werden. Hoe ver de promotie gaat, bepaal je natuurlijk zelf, maar ik merkte wel dat sociale media een optimaal medium is. Ook grote bedrijven proberen vandaag de dag de gewone man in het bedrijf aan het woord te laten (denk maar aan reclame voor *Carglass*, *Coolblue* of *Carrefour*). Filmpjes uit het verleden waarin een leerling kort samenvat wat hij die dag deed, scoorden bijzonder goed op het *Facebook*kanaal van het magazine.

De leerlingen van het promoteteam doen een korte verkooptour door de school, waarbij ze proberen zo veel mogelijk magazines aan hun medeleerlingen van andere klassen te “verkopen” (uiteraard is dit gratis). Als je met meerdere klassen werkt, worden de aandelen nog interessanter. Als je met twee klassen werkt, maar een klas 73% van de markt voor haar rekening neemt, stijgt hun aandeel sterk. De aandeelhouders (de raad van bestuur) kunnen deze aandelen dan verzilveren door ze te verkopen aan de bank of aan andere leerlingen. Dit wordt leuk als je *Herdrukt* voor een langere periode speelt en meer dan één magazine laat maken.

Het einde van het spel is in zicht (of na het maken van het eerste magazine of na een drietal). De winnaar is de klas die het meeste geld wist te verdienen door de verkoop van magazines en aandelen. Er is uiteraard ook een klaswinnaar: de persoon met het meeste geld.

Dit project neemt vanzelfsprekend wel wat tijd in beslag, niet in het minst van de leraar. Alle teksten moeten nagelezen worden, de onderwerpen moeten worden verdeeld per magazine (hoewel ik al een hapklare selectie voorzag), enz. Enige handigheid met computers is ook een meerwaarde. Zo laat ik altijd alle teksten schrijven met *Google Docs*, in bestanden waarvan ik zelf eigenaar ben. Op die manier kan je perfect (ook op jouw computer thuis) nagaan wat een leerling schreef, wanneer hij dat deed en wie er eventueel aan meewerkte.

Ondanks deze grote inspanningen van de leraar, brengt *Herdruckt* ook erg veel op. Leerlingen gaan bewust op zoek naar bronnen over literatuur, lezen fragmenten en ervaren dat literatuur in alle vormen achter meer hoeken schuilt dan je misschien zou vermoeden. Bovendien worden ook leerlingen uit andere klassen betrokken bij het project, want zij kunnen alle bevindingen en hersenspinsels van hun medeleerlingen lezen. Het geeft een geweldige voldoening om leerlingen uit klassen waar je geen les aan geeft, toch de analyse van *Thebe* te zien lezen, gewoon omdat een van hun beste vrienden het schreef. Een betere manier om literatuur dichterbij de leerlingen te brengen, kon ik niet bedenken.